

Ochrona praw mniejszości narodowych w systemach wyborczych państw Rady Europy, USA, Kanady i Australii

Szczególne regulacje dotyczące praw wyborczych mniejszości wynikają z dążeń do umożliwienia im rzeczywistego wpływu, a przynajmniej wyrażenia poglądu na sprawy publiczne w państwie, które ma wśród swoich obywateli jakieś mniejszości: etniczne, językowe, religijne, rasowe, kulturowe, regionalne. Zgodnie z międzynarodowymi standardami polityka państwa w odniesieniu do mniejszości może wyrażać się w zapewnieniu ochrony (tu zazwyczaj chodzi o zachowanie własnej kultury, języka, obyczajów i tradycji), realizowaniu polityki antydyskryminacyjnej oraz w działaniach wyrównawczych. Działania wyrównawcze, czyli podejmowanie środków prawnych dla zapewnienia mniejszościom reprezentacji w parlamencie ma podstawy teoretyczne w koncepcji demokracji konsocjonalnej (uzgodnieniowej) zaproponowanej przez Arenda Lijpharta.

Kwestia praw mniejszości narodowych jest przedmiotem wielu umów i dokumentów przyjętych przez ciała międzynarodowe, takie jak: Unia Europejska, Rada Europy, ONZ czy OBWE. W dokumentach tych organizacji główny nacisk kładzie się na niedyskryminowanie. Poza deklaracje antydyskryminacyjne wychodzą tzw. Rekomendacje Wysokiego Komisarza OBWE z Lund z 1999 roku w sprawie skutecznego uczestnictwa mniejszości narodowych w życiu publicznym. W dokumencie tym wskazano konkretne działania mające na celu zapewnienie mniejszościom równych szans wyborczych, jak np. jednomandatowe okręgi wyborcze (w przypadku skoncentrowania terytorialnego), przy proporcjonalnym systemie wyborczym – zastosowanie głosowania preferencyjnego lub alternatywnego, obniżenie progów wyborczych dla komitetów reprezentujących mniejszości, preferencyjne ustalanie granic okręgów wyborczych. Również Deklaracja Praw Osób Należących do Mniejszości Narodowych lub Etnicznych, Religijnych i Językowych przyjęta i proklamowana jako rezolucja nr 47/135 przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 10 grudnia 1992 w art. 2 daje

prawo osobom należącym do mniejszości skutecznego uczestnictwa na szczeblu państwowym i regionalnym w decyzjach dotyczących społeczności do których należą.

Kraje Rady Europy zobowiązały się w art. 15 Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych z 1995 r. do stworzenia warunków niezbędnych dla „rzeczywistego uczestniczenia przez osoby należące do mniejszości narodowych w życiu kulturalnym, społecznym i gospodarczym, jak również w sprawach publicznych, które ich dotyczą.” Art. 4 tej Konwencji dopuszcza wprowadzenie instrumentów prawnych preferencyjnych we wszystkich sferach życia dla osób należących do mniejszości, uznając, że nie będą to akty dyskryminacji wobec pozostałych grup.

Tabela przedstawia rozwiązania szczególne wobec mniejszości stosowane w prawie wyborczym państw europejskich – tych, które mają takie specjalne regulacje prawne. Porównawczo opisana jest Australia oraz USA.

Pozostałe kraje europejskie uznają za wystarczające przepisy zakazujące dyskryminacji.

Poniżej zestawiono państwa europejskie (oraz dla porównania Australię, Izrael i Kanadę) , w których aktywne są partie polityczne mniejszości narodowych biorące udział w wyborach poza systemem preferencyjnym.

Kraje Rady Europy oraz (dla porównania) Australia, Izrael i Kanada, w których partie mniejszości etnicznych i regionalnych uzyskują ponad 1% w wyborach w latach 1990-2012 (wskazano mniejszości, które powołały partie):

Australia

- mniejszościowa
- ludności aborygeńskiej
- ludności tasmańskiej

Kanada

- Blok Quebec

Belgia

- frankofońskie : 7 partii

Bułgaria

- Turków i Romów

Czechy

- Morawianie

Dania

- mniejszościowe Aarhus

Estonia

- rosyjska: 2 partie

Finlandia

- szwedzka
- Wysp Alandzkich: 3 partie

Francja

- alzackie, baskijskie, bretońskie, katalońskie, korsykańskie, sabaudzkie, inne:
łącznie 14 partii

Niemcy

- bawarska

Węgry

- Romowie
- komitat Somogy

Izrael

- Arabowie: 3 partie

Włochy

- Aosta, Tyrol Południowy, Włochy Północne, Piemont, Wenecja Euganejska, Molise, Włochy Południowe, Apulia, Sardynia: łącznie 16 partii

Łotwa

- rosyjska: 7 partii

Litwa

- mniejszości
- polska

Holandia

- mniejszości
- imigrantów

Norwegia

- mniejszości
- Sami (Lapończycy)

Rumunia

- węgierska

Słowacja

- węgierska: 3 partie

Hiszpania:

- Aragonia, Asturia, Baskowie, Nawarra, Katalonia, Galicja, Wyspy Kanaryjskie, Andaluzja, Kantabria, Kastylija i Leon, Rioja, Walencja, Baleary, Ceuta, Melilla: 30 partii

Szwecja

- Sjöbo

Szwajcaria

- Jura, Genewa, Ticino: 4 partie

Wielka Brytania

- Szkocja, Walia, Kornwalia, Północna Irlandia: 11 partii

PRZYWILEJE WYBORCZE MINEJSZOŚCI W PAŃSTWACH RADY EUROPY ORAZ W AUSTRALII , KANADZIE i w USA

PAŃSTWO	Nazwa Izby własna angielska polska	Parlament obecnie Izba	Kadencja	Liczba miejsc w izbie	Wybory	Typ systemu wyborczego	Okręgi wyborcze	Sposób wyboru członków izby. Inne informacje
ARMENIA	Azgayin Zhoghov National Assembly Zgromadzenie Narodowe	jednoizbowy	5 lat	105	bezpośrednie	proporcjonalny	okręgowe wielomandatowe, ogólnokrajowy	13 okręgów wielomandatowych, 1 okręg ogólnokrajowy z list partyjnych proporcjonalnie do wyników głosowania w okręgach. Próg 5% dla partii, 7% dla koalicji. Jeśli w I turze nie osiągnięto 54% stabilnej większości parlamentarnej, konieczna druga tura w celu osiągnięcia tej większości. 4 miejsca są zarezerwowane dla mniejszości narodowych (po 1 dla Jezydów, Rosjan, Asyryjczyków i Kurdów). Kandydaci z mniejszości narodowych są umieszczani w specjalnej części partyjnych list ogólnokrajowych.
AUSTRALIA	House of Representatives Izba Reprezentantów	dwuizbowy	3 lata	150	bezpośrednie	większościowy	jednomandatowe	150 mandatów w okręgach jednomandatowych (większością bezwzględną) w 6 stanach oraz w 2 terytoriach, w głosowaniu preferencyjnym - wyborca szereguje wszystkich z listy od najbardziej do najmniej preferowanego.
AUSTRALIA - Senat	Senate Senat	dwuizbowy	6 lat, 1/2 składu - wymiana co 3 lata (z terytoriów - 3 lata)	76	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	72 mandatów w 6 okręgach wielomandatowych (po 12 w każdym ze stanów) oraz 4 mandaty z terytoriów (po 2 z każdego z dwu terytoriów), wyborca szereguje wszystkich z listy od najbardziej do najmniej preferowanego.
BELGIA	Chambre des Représentants - Kamer van volksvertegenwoordigers - Abgeordnetenammer Chamber Izba Deputowanych	dwuizbowy	4 lata	150	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	20 okręgów wielomandatowych, system proporcjonalny z list partyjnych, formuła d'Hondta
BELGIA	Sénat - Senaat - Senat Senate Senat	dwuizbowy	4 lata	60	pośrednie (50) i inne (10)	inny	brak	Wspólnota Parlamentów Regionalnych wybiera 50 członków, opierając się na ich wynikach wyborczych: 29 z Parlamentu Flandrii, 10 z Parlamentu Wspólnoty Francuskojęzycznej, 8 z Parlamentu Walonii, 2 z francuskojęzycznego Parlamentu Brukseli i jednego z Parlamentu niemieckojęzycznej Wspólnoty. Następnie ci senatorowie Wspólnot i Regionów dokooptowują kolejnych 10 senatorów: 6 niderlandzkojęzycznych i 4 francuskojęzycznych na podstawie wyników wyborów do Izby Reprezentantów.

BOŚNIA I HERCEGOWINA	Predstavnicki dom House of Representatives Izba Reprezentantów	dwuizbowy	y	pierwsza	4 lata	42	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	2 okręgi wielomandatowe: 28 mandatów dla Federacji Bośni i Hercegowiny (14 Bośniaków i 14 Chorwatów) i 14 mandatów dla Republiki Serbskiej. Proporcjonalny system list partyjnych lub kandydatów niezależnych.
BOŚNIA I HERCEGOWINA	Dom Naroda House of Peoples Izba Ludu	dwuizbowy		druga	4 lata	15	mianowanie	nie dotyczy	brak	10 nominowanych przez Federację Bośni i Hercegowiny, 5 - przez Republikę Serbską. Kolegium Izby składa się z przewodniczącego i dwu wiceprzewodniczących - każdy innej narodowości: Bośniak, Serb, Chorwat. Co osiem miesięcy zmienia się przewodnictwo izby, kolejno obejmuje je przewodniczący jednej z trzech narodowości.
CHORWACJA	Hrvatski Sabor Croatian Parliament Chorwackie Zgromadzenie	jednoizbowy	y	pierwsza	4 lata	151	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	140 mandatów w 10 okręgach wielomandatowych, proporcjonalnie z list partyjnych, formuła d'Hondta. Próg 5%. 1 specjalny okręg ogólnokrajowy (3 mandaty) dla obywateli Chorwacji rezydujących poza granicami kraju; 1 okręg ogólnokrajowy (8 mandatów) dla rdzennych mniejszości narodowych.
CYPR	Vouli Antiprosopon House of Representatives Izba Reprezentantów	jednoizbowy		pierwsza	5 lat	80 + 3	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	Proporcjonalnie z list partyjnych, koalicyjnych lub list kandydatów niezależnych, w 6 okręgach wielomandatowych. Konstytucyjnie w skład izby wchodzi 80 deputowanych: a) 56 mandatów dla cypryjskich Greków, b) 24 mandaty dla cypryjskich Turków. Mandaty dla Turków cypryjskich pozostają nie obsadzone. Trzy wspólnoty religijne - maronici, członkowie kościoła ormiańskiego oraz kościoła rzymsko-katolickiego - wybierają po jednym przedstawicielu do Izby Reprezentantów. Rola tych przedstawicieli jest konsultacyjna. Mają oni te same przywileje, co członkowie Izby, biorą udział w posiedzeniach komisji edukacji i w posiedzeniach plenarnych Izby. Wyrażają swoje opinie w sprawach odnoszących się do swoich grup religijnych, ale nie mają prawa głosu. Prawo głosu mają tylko ci członkowie mniejszości religijnych, którzy zostali wybrani przez całą społeczność Greków cypryjskich.
CZARNOGÓRA	Skupština Parliament Zgromadzenie	jednoizbowy		pierwsza	4 lata	81	bezpośrednie	proporcjonalny	ogólnokrajowy	76 mandatów z list partyjnych w okręgu ogólnokrajowym, próg wyborczy 3%, formuła d'Hondta. Progi specjalne: - dla list reprezentujących niektóre mniejszości lub społeczności (stanowiące do 15% całej ludności okręgu wyborczego). W przypadku, gdy żadna z nich nie przekroczy 3%, ale poszczególne listy uzyskają 0,7% ważnych głosów, uzyskują do 3 mandatów jako wspólna lista wyborcza na podstawie ogólnej liczby ważnych głosów oddanych na nie wspólnie. - dla list reprezentujących Chorwatów w Czarnogórze: w przypadku, gdy żadna z nich nie uzyska 3% ważnych głosów, ani żadna nie uzyskaj co najmniej 0,7%, lista najbardziej popularna, która otrzymała nie mniej niż 0,35 głosów, zdobywa jeden mandat.

DANIA	Folketinget People's Diet Folketing	jednoizbowy	pierwsza	4 lata	175 + 4	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	10 okręgów wielomandatowych (175 mandatów), przydział mandatów wg zmodyfikowanego systemu Sainte Lague i Hare'a; po 2 mandaty z Grenlandii oraz Wysp Owczych. Uprzywilejowanie niemieckiej mniejszości narodowej: partie polityczne założone przez członków tej grupy są zwolnione z obowiązku zebrania podpisów popierających wnioski o umożliwienie im udziału w wyborach. (Inne partie muszą zebrać podpisy w liczbie nie mniejszej niż 1/175 liczby wszystkich ważnych głosów oddanych w poprzednich wyborach). Jednak mniejszość niemiecka nie uzyskała ostatnio mandatów na szczeblu ogólnokrajowym, ale reprezentująca ją Partia Szlezwicka zdobywa mandaty w wyborach lokalnych i regionalnych.
FINLANDIA	Eduskunta - Riksdagen Diet Sejm	jednoizbowy	pierwsza	4 lata	200	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	199 mandatów w 14 okręgach wielomandatowych (6-33 mandatów), proporcjonalnie z list partyjnych, formuła d'Hondta. Jeden mandat zwykłą większością głosów w autonomicznej prowincji Wyspy Alandzkie.
KANADA	House of Commons Izba Gmin	dwuizbowy	pierwsza	4 lata	338	bezpośrednie	większościowy	jednomandatowe	338 jednomandatowych okręgów wyborczych: - 121 mandatów z Ontario - 78 z Québec - 42 z Kolumbii Brytyjskiej - 34 z Alberta - po 14 z Manitoba and Saskatchewan - 11 z Nowej Szkocji - 10 z Nowego Brunswiku - 7 z Nowej Fundlandii i Labradoru - 4 z Wyspy Księcia Edwarda - 1 z Terytoriów Północnozachodnich - 1 z Nunavut - 1 z Yukonu. Na podstawie Konstytucji z roku 1867, ustawy o przedstawicielstwie wyborczym (1985 r.) i ustawy prawo wyborcze Kanady z 2011 roku (zwanym prawem o godziwym przedstawicielstwie) na podstawie spisu powszechnego każdorazowo przed wyborami okręgom przydziela się liczbę mandatów, jednak nie mniej niż liczba senatorów z tej prowincji i nie mniej niż miała ona mandatów w roku uchwalenia ustawy z 1985 r. Mandaty są redystrybuowane zgodnie ze zmianami populacji. 3 terytoria arktyczne - Nunavut, Terytoria Północnozachodnie oraz Yukon mają po jednym mandacie każdy, co jest uprzywilejowaniem ludności aborygeńskiej Kanady. Okręgi te są mniejsze niż średnie kanadyjskie i mają stosunkowo duży procent ludności aborygeńskiej.
KANADA	Senate Senat	dwuizbowy	druga	nie dotyczy	105	mianowanie	nie dotyczy	nie dotyczy	Senatorów mianuje gubernator na wniosek premiera (kandydatów przedstawiają partie polityczne). Reprezentacja jest regionalna: po 24 senatorów z każdego z 4 regionów - Ontario, Quebec, Prowincje Morskie, Prowincje Zachodnie, 6 senatorów z Nowej Fundlandii, po 1 senatorze z Terytoriów Północnozachodnich, Nunavut i Yukonu. Senat zawieszają w momencie rozwiązania Izby Gmin i wznowiają ją wraz z rozpoczęciem nowej kadencji tej Izby. Senatorowie pełnią mandat do ukończenia 75 lat.

KOSOWO	Kuvendi/Skupština Assembley Zgromadzenie	jednoizbowy	pierwsza	4 lata	120	bezpośrednie	proporcjonalny	brak danych	100 mandatów w systemie proporcjonalnym, 20 mandatów zagwarantowano mniejszościom narodowym (10 - Serbom, 10 - innym mniejszościom).
NIEMCY	Bundestag Bundestag (Federal Diet) Bundestag (Izba Niższa)	dwuizbowy	pierwsza	4 lata	631	598 - bezpośrednie , 33 - inne	mieszany z kompensacją	jednomandatowe; wielomandatowe	299 okręgów jednomandatowych zwykłą większością głosów oraz 299 mandatów w 16 okręgach wielomandatowych proporcjonalnie z list partyjnych, formuła Sainte-Laguë/Schepers, próg 5% ogólnokrajowy lub 3 mandaty wg głosowania większościowego. Ordynacja przewiduje ponadto szczególną zależność pomiędzy wyborami większościowymi a proporcjonalnymi. Jeżeli partia uzyska więcej mandatów w głosowaniu większościowym niż przypadłoby to jej na podstawie rezultatu uzyskanego wg sytemu proporcjonalnego, może te mandaty zatrzymać (tzw. mandaty nadwyżkowe). W takim przypadku innym partiom dodaje się mandaty kompensacyjne w celu zapewnienia proporcjonalności udziału w głosach zgodnie z wynikiem ogólnokrajowym. W ostatnich wyborach przydzielono 4 mandaty nadwyżkowe, 29 kompensacyjnych. Federalne prawo wyborcze zawiera przepisy odnoszące się do partii reprezentujących rdzenne mniejszości narodowe. Nie dotyczy ich próg 5% w systemie proporcjonalnym ani wymóg 200 podpisów przy nominacji okręgowej ani dodatkowych 2000 podpisów w przypadku list kraju związkowego.
RUMUNIA	Camera Deputatilor Chamber of Deputies Izba Deputowanych	dwuizbowy	pierwsza	4 lata	329	312 - bezpośrednie 17 - inne	proporcjonalny	wielomandatowe	41 okręgów wielomandatowych (279 mandatów), 1 okręg w Bukareszcie (29 mandatów), 1 okręg zagraniczny (4 mandaty) ; 1 mandat na 73 tys. mieszkańców; próg 5% dla partii na szczeblu krajowym lub 20% w co najmniej 4 okręgach wyborczych, dla koalicji wyborczej 8%-10% (8% - dwie partie, 9% - trzy partie, 10% - cztery lub więcej partii). Rezerwa mandatów dla mniejszości narodowych: mniejszość narodowa ma prawo do 1 mandatu jeśli nie uzyskała żadnego mandatu ani w jednej ani w drugiej izbie, jest uznana mniejszością mającą reprezentanta w Radzie Mniejszości Narodowych i jako cała organizacja uzyskała wynik minimum 5% średniej liczby głosów oddanych na wybranego posła. W ciągu 30 dni organizacje chcące uzyskać mandat zgłaszają do Centralnej Komisji Wyborczej listę z minimum 15% nazwisk deklarujących się jako należących do tej mniejszości. Nie ma ograniczeń liczbowych dla mandatów dla mniejszości. Obecnie jest 19 uznanych mniejszości, w tym Czesi i Słowacy reprezentowani są przez jedną osobę, czyli obecnie maksymalnie 18 mandatów może być przydzielone mniejszościom. W 2016 roku przydzielono 17 mandatów, ponieważ węgierską mniejszość reprezentuje partia Demokratyczny Sojusz Węgrów w Rumunii.
RUMUNIA	Senatul Senate Senat	dwuizbowy	druga	4 lata	136	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe	41 okręgów wielomandatowych (2-13 mandatów) 1 w Bukareszcie, 1 za granicą; 1 mandat na 168 tys. mieszkańców, wybory powszechne, proporcjonalnie z list partyjnych, próg 5% dla partii, dla sojuszu wyborczego 8%-10% (zależnie od liczby partii w sojuszu).

SERBIA	Narodna Skupština National Assembly Zgromadzenie Narodowe	jednoizbowy	pierwsza	4 lata	250	bezpośrednie	proporcjonalny	ogólnokrajowy	250 mandatów z list partyjnych w okręgu ogólnokrajowym, formuła d'Hondta, próg wyborczy 5%. Próg nie dotyczy partii reprezentujących mniejszości narodowe i koalicje mniejszości narodowych.
SŁOWENIA	Državni Zbor National Assembly Zgromadzenie Narodowe	dwuizbowy	pierwsza	4 lata	90	bezpośrednie	proporcjonalny	wielomandatowe; 2 jednomandatowe	8 okręgów wyborczych po 11 mandatów każdy. 2 specjalne okręgi wyborcze dla dwu deputowanych reprezentujących mniejszości włoską i węgierską (zgodnie z przepisem konstytucyjnym). Próg 4% nie obowiązuje dla mniejszości. Przydział mandatu przy zastosowaniu odmiany większościowego systemu wyborczego tzw. metody Bordy (Jean-Charles de Borda).
SŁOWENIA	Državni svet National Council Rada Narodowa	dwuizbowy	druga	5 lat	40	pośrednie	większościowy	jednomandatowe, funkcjonalne	40 przedstawicieli grup zawodowych i społecznych wyłanianych w wyborach pośrednich: 22 przedstawicieli lokalnych grup interesów; - 6 przedstawicieli działalności niekomercyjnej; - 4 przedstawicieli pracodawców; - 4 przedstawicieli pracowników; - 4 przedstawicieli rolników, rzemieślników, kupców i wolnych zawodów. Przedstawiciele społeczności lokalnych wybierani są w 22 okręgach jednomandatowych. Organ doradczy o ograniczonych uprawnieniach.
USA	Senate Senat	dwuizbowy	druga	6 lat, 1/2 składu - wymiana co 3 lata	100	bezpośrednie	większościowy	wielomandatowe	50 okręgów wielomandatowych, po 2 miejsca z każdego stanu. Równe prawa wyborcze mają wszyscy obywatele amerykańscy. Wynika to z 14. i 15. poprawki do Konstytucji USA.
USA	House of Representatives Izba Reprezentantów	dwuizbowy	pierwsza	2 lata	435	bezpośrednie	większościowy	jednomandatowe	Każdy członek Izby reprezentuje w przybliżeniu tę samą liczbę wyborców. Dodatkowo jest 6 członków bez prawa głosu: 5 delegowanych - po jednym z Dystryktu Kolumbii, Wysp Dziewiczych, Samoa, Guam i terytorium Mariany Północne - oraz 1 delegat (Resident Commissioner) z Puerto Rico.
WĘGRY	Országgyűlés National Assembly Zgromadzenie Narodowe	jednoizbowy	pierwsza	4 lata	199	bezpośrednie	mieszany	jednomandatowe; wielomandatowe; ogólnokrajowy	System mieszany: a) 106 deputowanych wybieranych bezpośrednio w jednomandatowych okręgach wyborczych zwykłą większością; b) 93 deputowanych wybieranych bezpośrednio, ogólnokrajowa partyjna lista, proporcjonalnie - zgodnie z formułą d'Hondta. Próg wyborczy 5%; 10% dla koalicji dwu partii, 15% - dla koalicji trzech lub więcej partii. W przypadku list mniejszości narodowych do uzyskania pierwszego mandatu wystarczy jedna czwarta głosów wymaganych dla zwykłej listy partyjnej. Mniejszości narodowe, które nie uzyskają mandatu, mogą delegować do parlamentu swojego rzecznika.

WŁOCHY	Senato della Repubblica Senate Senat	dwuizbowy	druga	5 lat	322	bezpośrednie nominowanie inne	proporcjonalny; większościowy	wielomandatowe; jednomandatowe	20 okręgów wielomandatowych (302 miejsca), 1 okręg jednomandatowy Dolina Aosty (1 mandat), 6 okręgów jednomandatowych w Trydencie-Górnej Adydze (6 mandatów) równo rozdzielonych poprzez granice okręgów między włoskojęzyczną prowincją Trydent a niemieckojęzyczną prowincją Bolzano (Tyrol Południowy), 1 okręg dla Włochów reprezentujących 4 grupy geograficzne (6 mandatów): Europę, Amerykę Płd., Amerykę Płn. i Środkową oraz pozostałe - Afrykę, Azję, Oceanie i Antarktykę. System proporcjonalny liczony wg d'Hondta w wyborach regionalnych (302 mandaty) oraz w okręgu dla Włochów poza granicami (6 mandatów), większościowy w okręgach jednomandatowych w Dolinie Aosty oraz Trydencie-Górnej Adydze. Minimalny próg opiera się na regionalnych wynikach wyborczych: w przypadku koalicji - 20% ważnych głosów w każdym regionie, dla listy politycznej - 3% ważnych głosów, dla listy nie związanej z żadną koalicją - 8%.
WŁOCHY	Camera dei Deputati Chamber of Deputies Izba Deputowanych	dwuizbowy	pierwsza	5 lat	630	bepośrednie	proporcjonalny; większościowy	wielomandatowe; jednomandatowe	20 okręgów wielomandatowych, odpowiadających regionom, system proporcjonalny, 1 okręg dla Włochów poza granicami. 1 okręg jednomandatowy dla Doliny Aosty; 8 okręgów jednomandatowych w Trydencie-Górnej Adydze. W obydwu tych regionach autonomicznych są specjalne progi dla list mniejszości językowych. Progi te są wyższe, lecz odnoszą się nie do całych Włoch, lecz jedynie do tych regionów, a dzięki systemowi "first past the post" - "kto zdobędzie większość" zapewnione jest zdobycie mandatu przez mniejszość językową.

Opracowali: Ewa Nawrocka i Tomasz Skwarek
na podstawie:

IPU - Baza Unii Międzyparlamentarnej „Parline” Database – www.ipu.org

Internetowe strony parlamentów narodowych

ECPRD - Baza Europejskiego Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji

Anna Rytel-Warzocho / *Przywileje wyborcze mniejszości narodowych - polityka antydyskryminacyjna państw europejskich*. W: *Przegląd Naukowy Disputatio*, t.XI, 2010, str. 85-97.

Electoral Law / European Commission for Democracy through Law. Strasburg, 2013.

Handbook on Observing and Promoting the Participation of National Minorities in Electoral Process / OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). Warszawa, 2014.

The Lund Recommendations on the Effective Participation of National Minorities in Public Life and Explanatory Note. www2.ohchr.org.

Arendt Lijphart / *Democracies: Patterns of Majoritarian and Consensus government in Twenty-one Countries*. New Heaven, 1984.

Grzegorz Janusz / *Ochrona praw mniejszości narodowych w Europie*. Lublin, 2011.

David Lublin / *Minority Rules : Electoral systems, Decentralization and Ethnoregional Party Success*. New York, 2014.